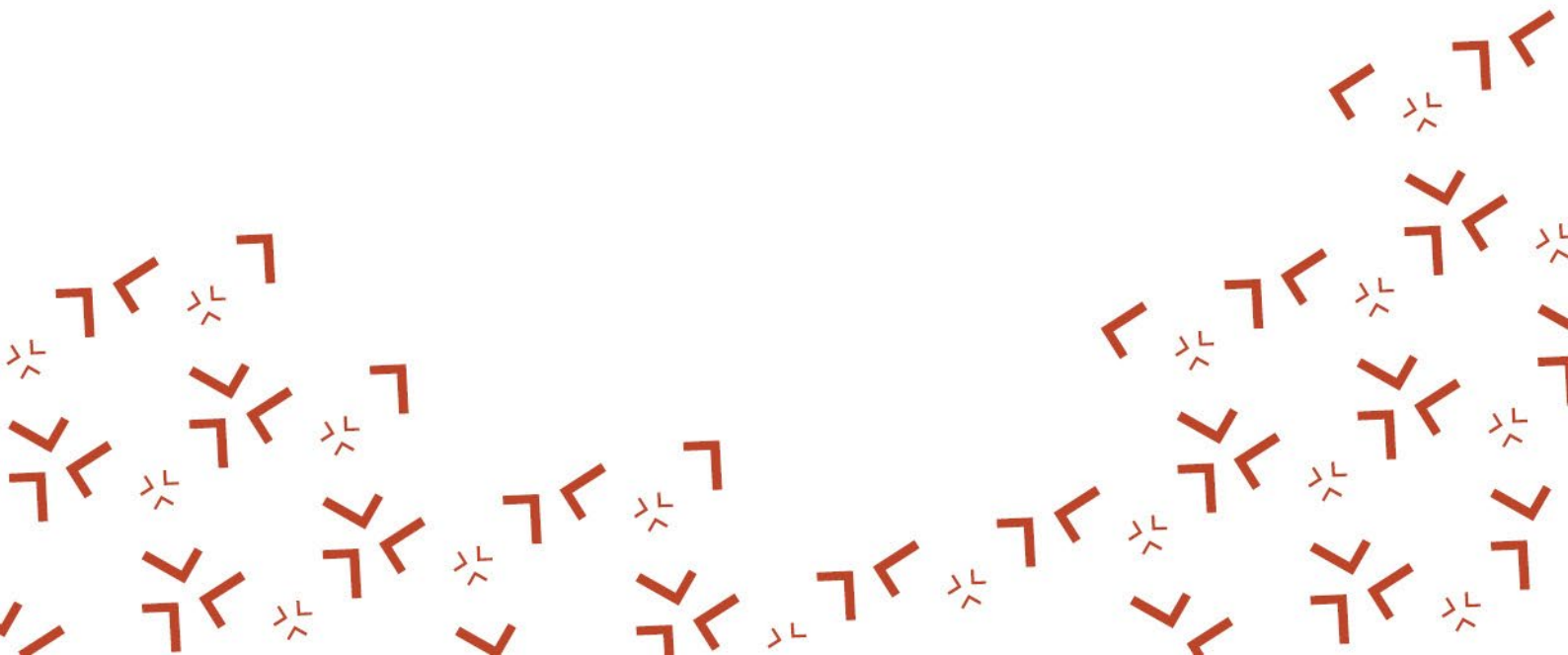

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Suikkanen, A. & Viinämäki, L. 2022. Miksi Kittilä kuntana menestyy? Lapin Kansa 17.5.2022, 30.

Miksi Kittilä kuntana menestyy?

NÄKÖKULMA

Kittilä on monilla indikaattoreilla elinvoimaisimpia ja vetovoimaisimpia lappilaiskuntia. Se on 25. menestynein kunta Suomessa työllisyyden, talouden, vetovoiman, yritysdynamiikan, koulutuksen ja hyvinvoinnin näkökulmasta arvioituna – Rovaniemi on seuraavaksi menestynein lappilaiskunta sijalla 47 (Aro 2022). Mikä on mahdollistanut harvaan asutulla maaseudulla sijaitsevan Kittilän menestyksen?

Lapin kehitys 2000-luvulla näyttää väestön hyvinvoinnin kehittymismahdollisuuksien näkökulmasta haasteelliselta. Voidaan puhua maakunnan neljästä erilaisesta sosiaalis-taloudellisesta haasteesta, joista ensimmäinen on jatkuvasti vähenevä väestö. Vuodesta 1994–2020 Lapin väkiluku on vähentynyt yli 25 000:lla.

Toinen haaste on Lapin negatiivinen luonnollinen väestökehitys eli elävänä syntyneitä on vähemmän kuin kuolleita.

Kolmas haaste on lappilaisväestön ikärakenne, mikä on tarkoittanut yli 65 vuotiaiden suhteellisen osuuden kasvamista sekä lasten ja nuorten suhteellisen osuuden vähentymistä. Neljäs haaste on työssäkävyn väestön hitaampi kasvu 2015 myönteisestä kehityksestä huolimatta kuin koko maassa keskimäärin.

Kittilän väestömäärä suhteessa Lappiin on 1994–2020 lisääntynyt 208 henkilöllä (+3,3 %-yks-

sikköä), mutta maakunnassa väestö vähentynyt 25660 henkilöllä (-12,7). Kittilässä ei ole koko maan ja Lapin tapaan havaittavissa yhtä selväpiirteistä taiteajankohtaa 2000-luvulla, josta alkaen kuolleita on ollut enemmän kuin elävänä syntyneitä.

Kittilä on hyvä esimerkki taloudellisen hyvinvoinnin ja sosiaalisen kehityksen positiivisen kehityksen kierteestä, jonka perusteena on ollut elinkeinorakenteen monipuolistuminen, työpaikkojen kasvu, yritysten taloudellisten mahdollisuuksien lisääntyminen, väestökehityksen myönteisyys sekä hyvinvoinnin tekijöiden myönteisyys. Ne ovat aikaansaaneet kasvautuvan myönteisen paikkakuntakohtaisen trendikehityksen.

Kittilän positiivisen kehityksen kierre näkyy esimerkiksi työpaikkamäärän nopeana lisääntymisenä verrattuna useimpiin muihin lappilaiskuntiin. Työllisyysaste oli 2019 lähes 78,7 %, mikä on myös koko maahan verrattuna erittäin korkea ja Lapin korkein. Myös Kittilän väestön ikärakenne on kunnan elinvoimaisuuden kannalta suotuisa verrattuna Lapin maakunnan väestön ikärakenteeseen.

TYÖPAIKKAKEHITYS, työllisen työvoiman suhteellinen osuus väestöstä ja taloudellinen huoltosuhde (työvoiman ulkopuolella olevaa ja työtöntä sataa työl-

listä kohti) 2000-luvulla on ollut myönteinen Kittilässä, mikä luoo osaltaan menestysmahdollisuuksia kunnan elinkeinoelämälle ja hyvinvoinnille verkertymineen.

Kittilässä myös kunnan yleinen pienituloisuusaste on madaltunut 2000 tilanteesta (15,8 %) 2020 tilanteeseen (10,9 %). Lisäksi Kittilässä väestön koulutustaso on noussut 2000-luvulla, mikä luo osaamisperustaa paikalliselle työllistymiselle ja paikallisen elinkeinoelämän menestymiselle.

Kittilässä on haasteena saada kunnan julkinen imago myönteiseksi erityisesti kunnan johtamisen osalta. Kittilän olisi hyvä laatia tilanneanalyysi potentiaalisista strategisista vaihtoehdoista, joista sen tulisi valita toteuttamiskelpoisin, jota se kuntana sitoutuu toteuttamaan.

Yksi vaihtoehto on ”Sopeutu-

ja Kittilä”, jossa passiivisesti jatketaan kunnan kehittämistä nykyisellä tavalla. Toinen vaihtoehto on aktiivinen ”Liittoutuva monijalkainen Kittilä”, missä Kittilä integroituu esimerkiksi Pohjois-Ruotsin suuriin kehityshankkeisiin paikallisen kaivos- ja matkailuelinkeinojen kehittämisen lisäksi. Tällöin Kittilä on vetovoimainen kunta kantaväestölle, pendelöijille (esim. mainarit) ja kausiasukkaille (esim. matkailijat).

KOLMANTENA vaihtoehtoa on ”Kaksijalkainen Kittilä”, joka perustuu suhteellisen passiiviselle

strategialle profiloitumalla ekologisena kaivos- ja matkailukuntana.

Tässä strategiassa painottuvat ekologiset tekijät ja alueen luonnon kestävä moninaiskäyttö.

Neljännessä vaihtoehdossa korostuvat kestävä kehityksen ja luonnon monimuotoisuuden ylläpitämisen kysymykset, jolloin ”Sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kehitys Kittilässä” taataan hyvinvointia ja elinvoimaa jokaiselle kittiläläiselle.

Kittilä on oivallinen lappilainen esimerkki siitä, kuinka harvaan asutulla seudulla sijaitseva kunta voi menestyä ja säilyä elinvoimaisena niin kuntalaisten kuin elinkeinoelämänkin näkökulmasta arvioituna monipuolisen elinkeino- ja väestörakenteensa turvin.

Tähän tarvitaan ennakkoluulontonta ja osallistavaa sektorirajat ylittävää kehittämistyötä kuntalaisten osallisuutta unohtamatta sekä kunnan roolin ja toimintojen modernisoimista.

ASKO SUIKKANEN
sosiologian emeritusprofessori,
Lapin yliopisto

LEENA VIINAMÄKI
YTT, yliopettaja, Lapin
ammattikorkeakoulu